

*You never really understand a person until you consider things from his point of view...
until you climb into his skin and walk around in it.*
-Atticus Finch from 'To Kill a Mockingbird'

Om Samarbejdsbaseret og Proaktiv (CPS)

Collaborative & Proactive Solutions (CPS) er en samarbejdsbaseret problemløsningsmodel, udviklet af den amerikanske psykolog Dr. Ross Greene, og som beskrives i hans forskellige bøger, herunder *Det eksplosive Barn*, *Fortabt i Skolen*, *Fortabt og Fundet*, samt *Opdragelse uden Skældud*. CPS-modellen er anerkendt som en empirisk understøttet, evidensbaseret tilgang til børn i udfordringer.

Modellen er baseret på den antagelse, at udfordrende adfærd opstår, når krav og forventninger til et barn overstiger barnets evne til at reagere passende, og at nogle børn endnu ikke har udviklet nogle af de færdigheder der kræves for at klare krav og forventninger i dagligdagen. Således lægger modellen vægt ikke på børnenes udfordrende adfærd; adfærden er bare den måde, hvorpå barnet giver udtryk for, at der er forventninger, barnet har svært ved at mestre. Modellen fokuserer heller ikke på psykiatriske diagnoser, som blot er forskellige kategorier af udfordrende adfærd. Modellen fokuserer i stedet på at identificere de færdigheder barnet mangler at udvikle, samt de forventninger, som han eller hun har svært ved at mestre (i CPS-modellen betegnes de uindfrie forventninger som uløste problemer). Derefter er målet at hjælpe børn og omsorgspersoner med at løse disse problemer sammen - i stedet for at forsøge at ændre børns adfærd ved anvendelse af belønninger og konsekvens.

I CPS-modellen er problemløsningen samarbejdende og proaktiv. Dette står i kontrast til mange af de interventioner, der almindeligvis anvendes til børn der udfordrer; interventioner som ofte er ensidige og akutte. Målet er at fremme et samarbejde mellem voksne og børn, og engagere børn i at løse de problemer, der påvirker deres liv. CPS-modellen er derfor ikke-straffende og ikke-konfronterende, den reducerer sandsynligheden for konflikt, forbedrer relationer, forbedrer kommunikation og hjælper børn og voksne med at udvikle og anvende de færdigheder der knytter sig til den positive side af den menneskelige natur: Empati; at forstå hvordan ens adfærd påvirker andre; at løse uenigheder på måder, der ikke indebærer konflikt; at tage den andens perspektiv og ærlighed. Her er nogle af de vigtige spørgsmål, som modellen besvarer:

Hvorfor opstår udfordringerne?

Udfordringerne opstår, fordi der opstår et misforhold imellem de krav og forventninger der stilles i omgivelserne, og de færdigheder børnene har til at imødekomme netop disse krav og forventninger.

Der vil således være tale om forsinket udviklede færdigheder i forhold til nogle centrale kompetencer som empati, fleksibilitet, problemløsning. Og hvis børnene havde udviklet disse færdigheder, så ville der ikke opstå udfordringer, når der blev stillet krav til at mestre disse. Det skyldes - og dette er måske hovedtemaet i modellen – ***at børn gør det godt hvis de kan.*** Og fordi (her er et andet nøgletema) det at gøre det godt altid er at foretrække frem for ikke at gøre det godt. Dette kan fremstå ganske forskelligt fra gængse opfattelser af udfordrende børn som opmærksomhedssøgende, manipulerende, grænsesøgende og umotiverede. Modellen knytter sig til en ny forståelse, som bakkes op af forskning indenfor det neurovidenskabelige felt indenfor de

sidste 30-40 år, og forståelsen har afgørende betydning for, hvordan forældre og professionelle forsøger at hjælpe børn i udfordringer.

Hvornår opstår udfordringerne?

Udfordringerne opstår, når de krav eller forventninger børnene mødes med, overstiger de færdigheder, børnene har til at reagere adaptivt. For eksempel, hvis en bestemt danskopgave kræver færdigheder, som et barn mangler, så er det sandsynligt, at denne opgave vil igangsætte en udfordrende adfærd, hvis den voksne fastholder kravet om at opgaven skal laves. Hvis det at deltage i fællessamling på skolen kræver færdigheder, som et barn endnu ikke har udviklet, så er sandsynligheden for udfordrende adfærd øget, når den voksne fastholder kravet om, at barnet skal sidde i fællessamling. Hvis barnet kunne lave danskopgaven og deltage i fællessamlingen på passende vis, ville han få opgaven lavet og deltage i fællessamlingen på passende vis. Derfor er et vigtigt mål at identificere de færdigheder, et barn mangler at udvikle. Et endnu vigtigere mål er at identificere de specifikke forhold eller situationer, hvor en udfordrende adfærd forekommer hos et bestemt barn. I Ross Greenes model betegnes disse betingelser som uløste problemer, og de er meget forudsigelige. At identificere mangelfulde færdigheder og uløste problemer opnås ved brug af et dialogskema kaldet Vurdering af mangelfulde færdigheder og uløste problemer (ALSUP). Du kan finde ALSUP (og det øvrige CPS-materiale) på UCN's hjemmeside.

Hvad ser vi, når udfordringerne opstår?

Udfordrende børn fortæller os, at de kæmper for at opfylde krav og forventninger på nogle ret almindelige måder: De klynker, surmuler, mukker, trækker sig ind i sig selv, græder, skriger, bander, slår, spytter, sparker, smider med ting, lyver, stjæler og så videre. Men HVAD et barn gør, når han har problemer med at opfylde krav og forventninger, er ikke den vigtigste del (selv om det sikkert kan føles sådan) ... HVORFOR og HVORNÅR barnet gør disse ting, er meget vigtigere.

Hvad skal vi gøre anderledes for at hjælpe disse børn bedre, end vi hjælper dem nu?

Hvis udfordrende adfærd igangsættes på grund af mangelfulde færdigheder og ikke på grund af manglende motivation, så er det let at forstå, hvorfor belønning og konsekvens måske ikke gør tingene bedre. Fordi udfordrende opførsel er en reaktion på meget forudsigelige uløste problemer, så vil børnene - og resten af os – være bedre stillet med, at vi forsøgte at løse disse problemer. Men hvis vi løser dem ensidigt, altså ved at pålægge barnet voksenstyrede løsninger og konsekvenser (noget der henvises til som Plan A), vil vi ofte øge sandsynligheden for udfordrende episoder, og vi løser ikke nogen problemer på lang sigt. Det er langt bedre at løse problemerne sammen (Plan B), så barnet er fuldt involveret i problemløsningen. Løsninger er mere holdbare og (over tid) vil barnet udvikle de færdigheder, de hele tiden ikke helt har udviklet. Plan B involverer tre grundlæggende elementer. Den første del - kaldet empati-trinnet - indebærer indsamling af information for at opnå den klareste mulige forståelse af barnets bekymring eller perspektiv i forhold til et givent uløst problem. Den anden del (kaldet voksenbekymringstrinnet) involverer, at den voksne udtrykker sin bekymring eller perspektiv på det samme uløste problem. Den tredje del (kaldet Invitationstrinnet) indebærer, at den voksne og barnet samarbejder om at nå frem til en løsning og en plan, som både er realistisk og gensidigt tilfredsstillende ... med andre ord en løsning, der tager højde for begge bekymringer, og som er realistisk for begge parter.

Hvor har modellen været anvendt?

Modellen har, i utallige familier, skoler, indlæggelsespsykiatrienheder, botilbud og ungdomsfængsler, vist sig at være en effektiv måde at reducere konflikter på, og at hjælpe børnene og de unge med at udvikle de færdigheder, de har brug for til at lykkes i den virkelige verden.

Hvor kan du få mere at vide om Plan B og CPS?

UCN samarbejder med Ross Greene om at udbyde arbejdet med CPS i Danmark. Hvis du vil høre mere om kursusmuligheder og certificering i Danmark, så kontakt UCN, så tager vi en snak om, hvad du har af tanker og ønsker. Skriv til lektor Mette Christensen Jensen på mcj@ucn.dk

Ross Greene og hans institut Lives in the Balance har en meget informativ [hjemmeside](#), hvor du kan læse meget mere om CPS, høre radioprogrammer, læse forskningsartikler, se små filmklip og meget mere. Den henvender sig både til forældre og professionelle.

Hvorfor navneændringen?

Du kender måske Ross Greenes model som Samarbejdsbaseret Problemløsning? Ross Greene refererede oprindeligt til sin model som *Collaborative Problem Solving*, men han har ændret navnet til *Collaborative & Proactive Solutions* (CPS). Derfor har vi i Danmark fulgt denne navneændring, og modellens nye danske navn er *Samarbejdsbaseret og Proaktiv Problemløsning*.